

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

**Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції
з міжнародною участю**

**“ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ
ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ
СИСТЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО
ПРОЦЕСУ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ
(ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ) НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”,**

**присвяченої 160-річчю з дня народження І. Я. Горбачевського
(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України за допомогою
відеоконференц-зв'язку)**

**15-16 травня 2014 року
м. Тернопіль**

ЧАСТИНА 2

Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2014

ЗАХОДИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ВИКЛАДАННЯ НЕВРОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Ю. М. Нерянова

Запорізький державний медичний університет

Резюме: В Запорізькому державному медичному університеті англійською мовою навчається 1024 студента. Викладання іноземною мовою проводиться на всіх курсах медичного факультету. З 2012 року університет активно співпрацює з Канадським коледжем англійської мови для підвищення мовного рівня. Однією з важливих проблем викладання є відсутність єдиного систематизованого підручника з неврології для іноземних студентів. Також студент позбавлений можливості самостійно обстежити хворого та сформулювати клінічну думку із-за мовного бар'єру. На нашу думку одним з перспективних кроків у цьому напрямку стала вдосконалення методичного забезпечення навчального процесу та участь університету у проєкті Темпус, де є можливість обстеження віртуальних пацієнтів. Важливо також мотивувати іноземних студентів до самостійної роботи.

Resume At present 1024 foreign students are studying in ZSMU. Teaching is conducted in English for all courses of Medical Faculty. From 2012, Zaporozhye State Medical University cooperates with the Canadian College of English to improve English. The biggest problem is the lack of a single study systematic textbook for foreign students. Also, the student is denied the opportunity to independently examine the patient and establish clinical opinion because of the language barrier. In our opinion the most promising step in this direction was the participation in Tempus projects where there is an opportunity to survey the virtual patients. It is also important to motivate foreign students to work independently.

Вступ Не тільки українська молодь їде здобувати вищу освіту за кордоном, а й іноземці шукають наші вищі навчальні заклади. Зараз українських університетах навчається більше 60000 іноземних студентів. Їх кількість з року в рік зростає – за останні 5 років вона збільшилася в півтора рази. Більшість іноземців вибирають медицину і технічні спеціальності, трохи рідше гуманітарні та економічні науки. В останні роки частіше приїжджають на навчання студенти з країн СНД. Іноземні студенти, які навчаються у вищих навчальних закладах України, щорічно приносять в бюджет країни більше 120 млрд дол США.

У Запорізькому державному університеті підготовка іноземних громадян Азії, Африки, Латинської Америки, Європи, США і Канади проводиться з 1973 року, коли був створений підготовчий факультет для іноземних громадян. Це був перший підготовчий факультет для іноземних громадян в Україні медично-біологічного профілю. У перший рік своєї роботи він прийняв на навчання 106 іноземних громадян із 22 країн Африки, Азії та Латинської Америки.

З дня заснування університету більш ніж 10500 спеціалістів отримали вищу медичну і фармацевтичну освіту і працюють майже в 100 країнах світу, в тому числі займаючи високі посади в системі охорони здоров'я своїх країн.

Основна частина У 2013 р. в університет зараховано 864 іноземних громадянина. Протягом останніх років зберігається висока кількість студентів підготовчого факультету, що дає можливість наповнення набору на 1 курс. У ЗДМУ також на етапі післядипломної освіти навчаються іноземні громадяни в клінічній ординатурі, магістратурі, аспірантурі.

Насьогодні в університеті англійською мовою навчається 1024 студента. Викладання англійською мовою проводиться на всіх курсах медичного факультету. На кафедрах 204 викладача проводять заняття англійською мовою, всі мають сертифікати на право викладання спеціальних дисциплін англійською мовою, отримані після закінчення курсів англійської мови. Реалії сучасного життя, такі як взаємointegraція розвинутих країн і тенденція до спільного науково-професійного простору, вимагають вільного володіння іноземними мовами, міжнародного спілкування на високому рівні. Мова стає необхідною не тільки як ключ до здобуття спеціальності, а й для розширення власного світогляду, саморозвитку і творчості.

Водночас серед іноземних студентів чітко розрізняються дві групи: іноземні студенти, що добре володіють англійською мовою (студенти, які проживали в англійській країні, або ті, що вивчали англійську мову на високому рівні на довузівському етапі), та іноземні студенти, які погано володіють англійською мовою. Саме для цих студентів вивчення мови та дисципліни потребує великої кількості навчального навантаження.

З 2012 року Запорізький державний медичний університет активно співпрацює з Канадським коледжем англійської мови. В рамках даного проєкту студенти, магістри, аспіранти та співробітники університету активно вивчають англійську мову за програмою SMRT. Дана програма розрахована на будь-який рівень підготовки слухачів, починаючи з початкового рівня і закінчуючи професійним рівнем.

Сучасні інноваційні технології, розроблені Канадським коледжем англійської мови, дозволяють вивчати англійську мову, використовуючи всі сучасні інтернет-ресурси, незалежно від місцезнаходження, розкладу і ступеня зайнятості. Кожен розділ будь-якого рівня спрямований на активне удосконалення читання, аудіювання, письма і говоріння. Матеріал програми складено носіями мови і включає всі особливості англійського.

Досвід роботи з цією програмою підтвердив ефективність даного підходу, оскільки завдяки високій зацікавленості та вмотивованості, слухачі показали високі результати, що доводить перспективність подальшої співпраці в рамках цього проекту.

Крім того, цю програму можна було б використовувати для викладачів, які проводять заняття англійською мовою, як курс підвищення рівня володіння англійською мовою.

Викладання неврології іноземним студентам в ЗДМУ проводиться на 4 курсі та займає 90 годин практичних занять, 20 годин лекцій та 55 годин для самостійної роботи студентів. Щорічно при створенні робочої програми, на базі типової програми, нами урахується специфіка контингенту іноземних студентів, які навчаються та їх географічна приналежність. Враховуючи відсутність базового підручника по неврології співробітниками кафедри створено декілька навчальних та навчально-методичних посібників з окремих тем дисципліни. Для підвищення якості підготовки іноземних студентів підготовлено комплекси тестових завдань, які включають всі теми дисципліни. Тестові завдання розміщені на сайті кафедри та на паперових носіях на кафедрі і студенти мають можливість займатися як протягом заняття так і готуватися дома. З окремими студентами, які мають проблеми з засвоєнням матеріалу проводяться групові та індивідуальні консультації. Співробітниками кафедри на практичних заняттях використовуються 2 відеофільми з методикою обстеження хворих з хворобою Паркінсона та розсіяним склерозом на англійській мові. Для самостійної роботи підготовлені методичні рекомендації для викладачів та студентів. Враховуючи високий рівень комп'ютерного забезпечення університету (42 комп'ютерних класи) та технічне оснащення наукової бібліотеки, студенти мають великі можливості для їх використання у підготовці до занять. Для здачі змістовних та підсумкових модульних контролів розроблено стандартизовані тестові набори та ситуаційні задачі. Завершується розробка елективного курсу з неврології для іноземних студентів, який на нашу думку забезпечить підвищення якості їх підготовки з дисципліни.

Таким чином, в університеті створюється система, яка забезпечує якісну підготовку іноземних студентів з неврології. В той же час, на нашу думку, існує низка проблем, серед яких є відсутність окремої навчальної програми для іноземних студентів з урахуванням їх специфіки, недостатня розробленість методики викладання, невідповідність кількості та якості підручників потребам навчання.

З огляду на існуючі проблеми, розробка методики викладання неврології та методичне забезпечення навчального процесу іноземним студентам є актуальним питанням.

Іноземні громадяни, які не володіють мовами спілкування, прийнятими на Україні, проходять мовну підготовку на підготовчому факультеті університету. Метою навчання на підготовчому відділенні є якісне освоєння розмовної мови іноземними слухачами для подальшого навчання і спілкування на основних факультетах.

Проводячи навчально-методичну роботу з іноземними студентами, завжди слід враховувати специфіку контингенту. Наші студенти та іноземні громадяни з різними релігійними, політичними та філософськими поглядами, різними культурними традиціями та моральними переконаннями. Їх головна мета на Україні – вивчити мову, засвоїти за її допомогою спеціальні дисципліни, щоб повернутися на батьківщину добрими лікарями. Їм важко дається російська мова і ще важче профілюючи предмети. Іноземні студенти, які бажають займатися науковою роботою на клінічних кафедрах, також повному обсязі не мають цієї можливості із-за мовного бар'єру.

Зі значними проблемами пов'язано навчання іноземних студентів, особливо англомовних, на клінічних кафедрах. Більшість часу на заняттях приділяється огляду хворих, збору скарг, анамнезу, клінічному огляду та закріпленню практичних навичок, які необхідні для формування клінічного мислення у майбутнього лікаря. Комунікаційні відносини між студентом та хворим можливо встановити тільки за допомогою викладача, що виключає індивідуальну бесіду з пацієнтом, займає багато часу та має низьку ефективність. У зв'язку з цим, студент позбавлений можливості самостійно обстежити хворого та сформулювати клінічну думку.

На нашу думку важливим кроком у цьому напрямку стала участь університету у проєкті Темпус (з 2012 року), який фінансується Європейським Союзом, і в основу якого покладено програму проблемно-орієнтованого навчання з використанням віртуальних пацієнтів. Учасники робочої групи протягом року двічі на місяць брали участь у телеконференціях за проєктом, на яких обговорювався хід виконання проєкту, а також тричі виїжджали до Греції, на Кіпр і до Праги для

прямих зустрічей з представниками університетів – партнерів по проекту та обговорення поточних питань з реалізації проекту. За участю фахівців з кафедр проведена велика підготовча робота з підготовки нової навчальної програми для груп студентів, які будуть по ній займатися з 2014 року. Враховуючи активну роботу нашого університету з реалізації проекту, рішенням партнерів і координатора проекту організація національного медичного освітнього центру була перенесена з Сум до Запоріжжя. І в жовтні 2013 цей центр створений на базі ЗДМУ. Його завданнями є створення нової навчальної програми, в основу якої закладено проблемно-орієнтоване навчання з використанням віртуальних пацієнтів, а також підтримка та розвиток системи електронного навчання. Крім того, центр забезпечить підготовку професорсько-викладацького складу до впровадження нової навчальної програми та її поширення на національному рівні.

Важливо також мотивувати іноземних студентів до самостійної роботи. Для цього в нашому університеті студенти мають доступ до інтернет-ресурсів, можливість роботи в бібліотеці, читальних залах. Кафедрами розроблені спеціальні банки тестових завдань різного рівня, які розміщені на сайтах кафедр та на кафедрах на паперових носіях.

Висновки. Таким чином, для покращення навчання іноземних студентів необхідно постійно підвищувати рівень англійської мови як студентам, так і викладачам, продовжувати роботу над вдосконаленням робочої програмиз неврології та адаптувати її з урахуванням специфіки та географічного мешкання студентів, працювати над створенням методичних посібників, тестових завдань, ситуаційних задач та загального підручника з неврології.

Література

1. Авраменко Н. А. Изучениенавыков и уменийсамостоятельнойработыиностранныхстудентов при обучениичтению // Н. А. Авраменко, Д. И. Дочинец, Е. А. Рощупкина // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Тези XIII Міжнародної науково-практичної конференції. – Харків. – 2009, С. 5-7.
2. Волосовець О.П., Вітенко І.С. Зміст і форми організації самостійної роботи студентів у вищих медичних закладах IV рівня акредитації // Медична освіта. – 2004. – №1. – С. 5-8.
3. Вакарчук І. Вищаосвіта України-Європейськийвимір: стан, проблеми, перспективи. Вища школа. №3.- 2008. –С.3-19.
4. Мухачева А. М. Проблемыподготовкииностранныхстудентов на предвузовскомэтапе/ А. М. Мухачева // Молодойученый. – 2012. – №5. – С. 473-476.
5. Витковская М.И., Троцук И.В. Адаптация иностранных студентов к условиям жизни и учебы в России // Вестник РУДН. – 2005. – № 6-7. – С. 267-283.
6. Князева Е.М., Курина Л.Н. Особенностиобученияиностранныхстудентовхимии // Современныепроблемы науки и образования. – 2010. – № 6 – С. 39-43.

УДК 617-089+378.144/146(45)

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ VI КУРСУ В КОНТЕКСТІ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ НА КАФЕДРІ ГОСПІТАЛЬНОЇ ХІРУРГІЇ

***О. С. Никоненко, О. В. Губка, Д. А. Децик, М. Г. Головка, В. А. Грушка, В. О. Губка,
А. В. Клименко, А. О. Никоненко, Е. І. Гайдаржі, Г. І. Охріменко***
Запорізький державний медичний університет

PRACTICAL SKILLS' IMPROVEMENT IN 6TH STUDY YEAR STUDENTS IN THE CONTEXT OF CREDIT-MODULAR SYSTEM AT THE HOSPITAL SURGERY DEPARTMENT

***A.S.Nikonenko, A.V.Gubka, D.A. Detsyk, N.G.Golovko, V.A.Grushka, V.A.Gubka, A.V.Klymenko,
A.A.Nikonenko, E.I. Gaidarzhi, G.I.Okhrimenko,***
Zaporozhye State Medical University

Використання кредитно-модульної системи організації навчального процесу для студентів 6 курсу на кафедрі госпітальної хірургії. На думку авторів, учбові програми, збалансовані відносно учбового навантаження на практичних заняттях, лекціях, самостійної та індивідуальної роботи студентів. Щоденна

<i>В. Д. Марковський, І. В. Сорокіна, Ж. М. Перцева, О. А. Омельченко, М. С. Мирошниченко, О. М. Плітень</i> ІСТОРИЧНІ ТА ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ РОЗТИНІВ ХАРКІВСЬКОЮ ШКОЛОЮ ПАТОЛОГОАНАТОМІВ	203
<i>Л. П. Мартинюк, Л. П. Боднар, Б. Г. Насалик, Н. В. Грималюк, Т. О. Паламар, І. Г. Якубишина, О. О. Ружицька</i> ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ № 3	206
<i>В. Г. Марченко, І. О. Крамний, І. О. Вороньжєв</i> МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-РЕНТГЕНОЛОГІВ З ПУЛЬМОНОЛОГІЇ	208
<i>І. Я. Марченко, В. Ю. Марченко, Л. В. Буря, В. М. Петрушанко</i> ПЕРЕВАГИ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ОДОНТОПАТОЛОГІЇ	210
<i>У. І. Марусик</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СЕРЕДОВИЩА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ «MOODLE» У ПІДГОТОВЦІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ З ПЕДІАТРИЧНИХ ДИСЦИПЛІН	213
<i>І. Р. Мисула, Т. Г. Бакалюк, А. О. Голяченко, Л. В. Левицька, О. М. Лавріненко</i> АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТИВНОГО КУРСУ «ОСНОВИ НАТУРОПАТІЇ» У НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ДЛЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ НА КАФЕДРІ МЕДИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ	214
<i>Н. С. Михайловська, М. О. Шальміна</i> ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ В НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ, ЯКІ ВИВЧАЮТЬ ДИСЦИПЛІНУ «ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»	217
<i>Н. В. Мишина, С. І. Ільченко, Т. В. Ярошевська</i> ПИТАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ	218
<i>Н. Я. Музика, К. В. Садогурська, Р. Ю. Грицяк</i> АНАЛІЗ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ СУЧАСНОЇ ГОМЕОПАТІЇ» СТУДЕНТАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «КЛІНІЧНА ФАРМАЦІЯ»	220
<i>О. В. Муравльова</i> ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ В ЕНДОКРИНОЛОГІЇ ЗА ДОПОМОГОЮ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ	221
<i>О. А. Мяловицька, М. Г. Матюшко</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ НЕВРОЛОГІЇ НМУ ІМ. О. О. БОГОМОЛЬЦЯ ДЛЯ СТУДЕНТІВ РОСІЙСЬКОМОВНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ	222
<i>Я. П. Назірний, Н. В. Гасюк, П. А. Гасюк, Н. В. Чорний, Н. О. Гевкалюк, Г. Б. Колодницька</i> ОСОБИСТІСНО-ЗОРІЄНТОВАНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ ЯК ЗАПОРУКА ПОЛІПШЕННЯ ЯКОСТІ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	224
<i>С. М. Недельська, О. П. Пахольчук</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ТА АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ОСНОВ АЛЕРГОЛОГІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	225
<i>Ю. М. Нерянова</i> ЗАХОДИ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ВИКЛАДАННЯ НЕВРОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ В УМОВАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ	228